

Instrukcja postępowania doradcy podatkowego podczas egzekucji komorniczej u jego klienta¹

I. ISTOTA POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO

1. Przyczyną pojawienia się komornika lub egzekutora (poborcy skarbowego) u doradcy podatkowego z powodu jego klienta będzie fakt, że jest on w posiadaniu dokumentów mogących usprawnić prowadzenie egzekucji. Jeśli takich informacji nie uzyskają u zobowiązanego, to mogą ich poszukiwać u doradcy podatkowego.
2. Postępowanie egzekucyjne ukierunkowane jest na przymusowe wyegzekwowanie od zobowiązanego należnego wierzycielowi świadczenia, ustalonego w odpowiednim akcie egzekucyjnym.
3. Wyróżnia się dwa rodzaje organów zajmujących się egzekucją należności:
 - a) komornik sądowy – w jego kompetencji mieści się:
 - wykonywanie orzeczeń sądowych w sprawach o roszczenia pieniężne i niepieniężne oraz o zabezpieczenie tych roszczeń – wierzycielem jest tu osoba fizyczna, prawna, instytucja pozabudżetowa np. fundacja,
 - doręczanie zawiadomień sądowych i innych dokumentów za potwierdzeniem odbioru i oznaczeniem daty,
 - sprawowanie urzędowego nadzoru nad dobrowolnymi publicznymi licytacjami,
 - b) organ egzekucyjny w administracji – np. Urząd Skarbowy, Gmina, Dyrektor Oddziału ZUS, Dyrektor Izby Celnej; wykonuje zadania poprzez swoich pracowników zwanych egzekutorami (a w egzekucji pieniężnej poborcami skarbowymi):
 - w jego kompetencji mieści się egzekucja wszelkich należności budżetowych tj. podatkowych, decyzyjnych, mandatowych.
4. Podstawa prawna dokonywania czynności egzekucyjnych mieści się odpowiednio:
 - a) dla komornika sądowego – w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 133, poz. 882 ze zm.), w przepisach wykonawczych oraz w Kodeksie postępowania cywilnego,
 - b) dla organu egzekucyjnego w administracji – w ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. Nr 24 poz. 151 ze

¹ Stanowisko Krajowej Rady Doradców Podatkowych z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawie przyjęcia „Instrukcji postępowania doradcy podatkowego podczas egzekucji komorniczej u jego klienta”.

zm.), zwanej dalej ustawą o egzekucji w administracji, oraz w przepisach wykonawczych.

5. Podstawą podejmowania czynności egzekucyjnych jest wcześniejsze uzyskanie:
 - a) dla komornika sądowego – tytułu wykonawczego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności (art. 776 kpc) lub tytułu egzekucyjnego (np. wydanego w trybie art. 730 kpc) wydanego przez sąd, tytuł z powództw cywilnych, akt notarialny zaopatrzone w klauzulę wykonalności,
 - b) dla organu egzekucyjnego w administracji – tytułu wykonawczego (art. 26 ustawy o egzekucji w administracji) wydanego przez organ administracji państwowej, samorządowej, egzekwujący należności budżetu państwa lub budżetów samorządowych.
5. Kompetencja do uzyskiwania potrzebnych w egzekucji informacji i dokumentów dla:
 - a) komornika sądowego – jest zawarta w art. 761 kpc,
 - b) organu egzekucyjnego w administracji – jest zawarta w art. 36 ustawy o egzekucji w administracji.

ZAŁĄCZNIK NR 1 WYCIĄG Z USTAWY O KOMORNIKACH SĄDOWYCH I EGZEKUCJI

ZAŁĄCZNIK NR 2 WYCIĄG Z KODEKSU POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

ZAŁĄCZNIK NR 3 WYCIĄG Z USTAWY O POSTĘPOWANIU EGZEKUCYJNYM W ADMINISTRACJI

II. TAJEMNICA ZAWODOWA DORADCY PODATKOWEGO I JEGO PRACOWNIKÓW

1. Doradca podatkowy nie musi udzielać informacji, dopóki komornik lub organ egzekucyjny w administracji nie przedłoży zwolnienia z tajemnicy zawodowej.
2. Sytuacja prawna pracowników doradcy podatkowego jest analogiczna, bowiem również udzielają wszelkich informacji dopiero po zwolnieniu z tajemnicy zawodowej.
3. W stosunku do pracowników zwolnień imiennych nie będzie, ponieważ tajemnica zawodowa doradcy podatkowego z litery prawa obejmuje w takim samym zakresie jego pracowników.
4. Klient może udzielić pełnomocnictwa szczególnego na okoliczność sprawy, wtedy doradca podatkowy nie jest objęty tajemnicą zawodową, bowiem jego klient tak postanowił w umocowaniu.
5. Nie zaleca się przyjmowania tego typu pełnomocnictwa, ponieważ doradca podatkowy z jednej strony będzie miał na względzie dobro swego klienta, a z drugiej strony – obowiązek zaspokojenia żądań komornika.
6. Szczegółowe informacje o tajemnicy zawodowej zawarto w „Instrukcji postępowania doradcy podatkowego w trakcie przeszukania”.

III. WSZCZĘCIE POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO KOMORNIKA SĄDOWEGO

1. Komornik może zwrócić się do doradcy podatkowego o udzielenie informacji, danych niezbędnych do prawidłowego prowadzenia postępowania egzekucyjnego w stosunku do jego klienta, jeżeli:
 - a) występuje z zarządzenia sądowego (ex lege), a klient doradcy ma niespełnione zobowiązanie w stosunku do osoby lub firmy trzeciej,
 - b) z wniosku wierzyciela, a klient doradcy ma niespełnione zobowiązanie w stosunku do osoby lub firmy trzeciej.
2. Postępowanie egzekucyjne może być wszczęte:
 - a) na wniosek wierzyciela;
 - b) z urzędu – np. grzywien, kosztów sądowych, alimentów;
 - c) na żądanie uprawnionego organu.
3. Podstawą do wszczęcia egzekucji jest tytuł wykonawczy lub egzekucyjny i dodatkowo wniosek wierzyciela, który powinien wskazywać sposoby egzekucji – art.797 KPC (z wynagrodzenia, z konta bankowego, wierzytelności, praw majątkowych). Obowiązek wskazania sposobów egzekucji nie dotyczy spraw o alimenty oraz egzekucji grzywien i kosztów sądowych.
4. Komornik przystępuje do czynności niezbędnych dla skuteczności przeprowadzenia egzekucji w terminie 21 dni od dnia otrzymania wniosku egzekucyjnego. Czynność dokonana po tym terminie wskazuje na fakt istnienia przeszkód prawnych, które pozostawiały wniosek bez nadania biegu terminu.

IV. POSTĘPOWANIE EGZEKUCYJNE KOMORNIKA SĄDOWEGO

1. Komornicy dokonują czynności egzekucyjnych w dni robocze i soboty w godzinach od 7:00 do 21:00.
2. Dokonanie czynności niezgodnie z powyższym:
 - musi być umotywowane dobrem prowadzonego postępowania egzekucyjnego,
 - wymagana jest pisemna zgoda prezesa sądu rejonowego,
3. Czynności podjęte przed godziną 21:00 mogą być prowadzone w dalszym ciągu, o ile ich przerwanie może znacząco utrudnić postępowanie; w porze nocnej czynności mogą być prowadzone tylko w obecności świadka.
4. Podjęcie czynności przez komornika może odbyć się osobiście lub pisemnie, przy czym każde z nich wywołuje te same skutki prawne; czynności te mogą być wykonane przez asesora komorniczego lub przez upoważnionego aplikanta komorniczego.
5. Przy osobistym dokonywaniu czynności:
 - a) komornik zobowiązany jest przedstawić reprezentowany przez siebie urząd i wylegitymować się legitymacją komorniczą,

- b) przed przystąpieniem do czynności (zadawaniem pytań, żądaniem udzielenia informacji) komornik ma obowiązek przedłożyć doradcy zwolnienie z tajemnicy zawodowej. Zwolnienie to może nastąpić tylko z mocy art. 180 kpk.
 - c) UWAGA: zwolnienie z art. 762 kpc, na które w większości wypadków powołują się komornicy, jest w wypadku doradcy podatkowego niewystarczające.
6. Pisemnie podjęcie czynności przez komornika sądowego odbywa się listem poleconym, nadanym za pośrednictwem Poczty Polskiej (ustawa do dostarczenia listowego wymienia tylko Poczta Polska, nie korzysta się z pośrednictwa np. kurierów).
 7. W przypadku braku postanowienia o zwolnieniu z tajemnicy zawodowej i chęci pominięcia sytuacji odmowy udzielenia informacji przez doradcę, można zwrócić się o ich ujawnienie do samego klienta.
 - a) w takiej sytuacji klient, który stawił się do kancelarii, kwituje odbiór swoich dokumentów i wydaje je komornikowi,
 - b) w tym momencie doradca podatkowy, nie będąc zwolnionym z tajemnicy zawodowej, nie musi podejmować działania i nie uczestniczy w czynności.
 8. Osoba dokonująca czynności egzekucyjnych powinna sporządzić protokół, który zawiera:
 - oznaczenie miejsca i czasu czynności,
 - imiona i nazwiska stron oraz innych osób uczestniczących w czynności,
 - sprawozdanie z przebiegu czynności,
 - wnioski i oświadczenia obecnych,
 - wzmiankę o odczytaniu protokołu,
 - podpisy obecnych lub wzmiankę o przyczynie braku podpisu,
 - podpis komornika.
 9. Komornik sądowy może zażądać od doradcy podatkowego pisemnego udzielenia informacji o jego kliencie, niezbędnych do prowadzenia egzekucji zgodnie z wnioskiem wierzyciela:
 - a) przedstawiając sytuację dłużnika i meritum sprawy (poza informacjami objętymi tajemnicą zawodową komornika i nie mającymi znaczenia dla doradcy),
 - b) żądając wskazania mienia ruchomego jakie posiada dłużnik, jego wierzytelności oraz praw majątkowych, kont bankowych,
 - c) dołączając postanowienie o zwolnieniu z tajemnicy zawodowej.
 10. Korespondencja może być dostarczana zarówno osobiście przez komornika, jak i przez uprawnionego pracownika kancelarii komorniczej.
 11. Doradca podatkowy, zwolniony z tajemnicy zawodowej, ma obowiązek udzielić odpowiedzi na piśmie, pod rygorem zapłaty grzywny za składanie fałszywych zeznań.
 12. Jeżeli doradca podatkowy bezpodstawnie odmówi udzielenia informacji, lub udostępnienia dokumentacji, komornik sądowy może wydać postanowienie o nałożeniu grzywny, na które przysługuje skarga do właściwego Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego.
 13. Komornik sądowy w żadnym wypadku nie może prosić telefonicznie o udzielenie informacji dotyczącej wnioskowanych danych.

- ZAŁĄCZNIK NR 4 IDENTYFIKACJA LEGITYMACJI KOMORNIKÓW SĄDOWYCH
- ZAŁĄCZNIK NR 5 WZÓR LEGITYMACJI KOMORNIKA SĄDOWEGO
- ZAŁĄCZNIK NR 6 ZWOLNIENIE Z TAJEMNICY ZAWODOWEJ
- ZAŁĄCZNIK NR 7 PROTOKÓŁ Z DOKONANYCH CZYNNOŚCI
- ZAŁĄCZNIK NR 8 ŻĄDANIE UDZIELENIA WYJAŚNIEŃ
- ZAŁĄCZNIK NR 9 ODPOWIEŹ NA ŻĄDANIE KOMORNIKA
- ZAŁĄCZNIK NR 10 POSTANOWIENIE O WYMIERZENIU GRZYWNY
- ZAŁĄCZNIK NR 11 SKARGA NA POSTANOWIENIE KOMORNIKA O NAŁOŻENIU GRZYWNY

V. WSZCZĘCIE POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO W ADMINISTRACJI

1. Podstawą wszczęcia postępowania egzekucyjnego jest tytuł organu administracji państwowej lub samorządowej będącej wierzycielem wnioskującym.
2. W przypadku, gdy wierzyciel jest jednocześnie organem egzekucyjnym, np. Urząd Skarbowy, przystępuje do egzekucji z urzędu na podstawie tytułu wykonawczego przez siebie wystawionego.
3. Organ egzekucyjny w administracji zwraca się do doradcy podatkowego o udzielenie informacji, w tym wydanie dokumentów, gdy zobowiązany jest:
 - a) klient doradcy – posiadający niespełnione zobowiązanie względem budżetu państwa lub jednostki samorządu terytorialnego (np. zobowiązania o charakterze podatkowym, mandaty), albo wobec innego podmiotu gospodarczego;
 - b) pracownik klienta doradcy – mający niespełnione zobowiązanie publicznoprawne.
4. Klient doradcy podatkowego, który otrzymał zawiadomienia o zajęciu prawa majątkowego, staje się dłużnikiem zajętej wierzytelności, mając obowiązek:
 - a) we wskazanym terminie udzielić pisemnej informacji o posiadanych wierzytelnościach zobowiązanego;
 - b) przelać odpowiednią kwotę na konto organu egzekucyjnego.
5. Zawiadomienie pracodawcy o zajęciu prawa majątkowego będącego wynagrodzeniem pracownika powoduje, że dłużnikiem zajętej wierzytelności staje się pracodawca. Od tego momentu jest on zobowiązany do:
 - a) udzielenia pisemnej informacji o posiadanych wierzytelnościach zobowiązanego (pracownika);
 - b) przelania odpowiedniej kwoty na konto organu egzekucyjnego (kwoty stanowiącej wynagrodzenie pracownika).

VI. POSTĘPOWANIE EGZEKUCYJNE W ADMINISTRACJI

1. Egzekutorzy (poborcy skarbowi) dokonują czynności egzekucyjnych w dni robocze i soboty w godzinach od 7:00 do 21:00.
2. Dokonanie czynności niezgodnie z powyższym:

- a) może się odbyć, jeśli tego wymaga cel egzekucji, a
- b) egzekutor (poborca skarbowy) okazał zobowiązanemu pisemne zezwolenie organu egzekucyjnego przed przystąpieniem do czynności egzekucyjnych, z zastrzeżeniem, że czynności mogą być prowadzone tylko w obecności świadka.
3. Przy osobistym dokonywaniu czynności egzekutor (poborca skarbowy):
 - a) zobowiązany jest przedstawić reprezentowany przez siebie urząd i wylegitymować się legitymacją służbową;
 - b) przed przystąpieniem do czynności (zadawaniem pytań, żądaniem udzielenia informacji) ma obowiązek przedłożyć doradcy zwolnienie z tajemnicy zawodowej. Zwolnienie to może nastąpić tylko z mocy art. 180 kpk.
4. Do czynności egzekucyjnych wykonywanych przez egzekutora powoływany jest:
 - a) jeden świadek – na wniosek zobowiązanego lub egzekutora,
 - b) dwóch świadków – jeśli zobowiązany nie może być obecny przy czynnościach.
5. W przypadku braku postanowienia o zwolnieniu z tajemnicy zawodowej i chęci pominięcia sytuacji odmowy udzielenia informacji, doradca podatkowy może zwrócić się o ich ujawnienie do samego klienta.
 - a) w takiej sytuacji klient, który stawił się do kancelarii, kwituje odbiór swoich dokumentów i wydaje je egzekutorowi (poborcy skarbowemu),
 - b) w tym momencie doradca podatkowy, nie będąc zwolnionym z tajemnicy zawodowej, nie musi podejmować działania i nie uczestniczy w czynności.
6. Egzekutor sporządza protokół z podjętych czynności, który zawiera:
 - oznaczenie miejsca, czasu i rodzaju czynności,
 - oznaczenie sprawy (sygnatura sprawy egzekucyjnej) oraz stron postępowania,
 - imiona i nazwiska osób uczestniczących w czynności,
 - sprawozdanie z przebiegu czynności,
 - zgłoszone przez obecnych wnioski i oświadczenia,
 - podpisy obecnych lub wzmiankę o przyczynie braku podpisów,
 - podpis egzekutora.
7. Odpis protokołu doręczany jest zobowiązanemu.
8. Najczęstszą formą spotykaną w praktyce jest forma pisemna, która odbywa się listem poleconym, nadanym za pośrednictwem Poczty Polskiej lub poprzez bezpośrednie doręczenie.
9. Organ egzekucyjny w administracji może zażądać od doradcy podatkowego pisemnego udzielenia informacji o jego kliencie, niezbędnych do prowadzenia egzekucji, zgodnie z wnioskiem wierzyciela:
 - d) przedstawiając sytuację dłużnika i meritum sprawy;
 - e) żądając wskazania mienia ruchomego, jakie posiada dłużnik, jego wierzytelności oraz praw majątkowych, kont bankowych;
 - f) dołączając postanowienie o zwolnieniu z tajemnicy zawodowej.
- c) Na każde pismo organu egzekucyjnego w administracji należy zawsze zareagować, nawet wtedy, gdy w piśmie stwierdzimy braki formalne (wadliwość istotna).

Wtedy trzeba skontaktować się celem wyjaśnienia sytuacji, czyli wykazać działanie w dobrej wierze.

- d) Telefoniczne podjęcie czynności przez organ egzekucyjny w administracji jest dopuszczalne.

ZAŁĄCZNIK NR 12 WZÓR LEGITYMACJI SŁUŻBOWEJ EGZEKUTORA (POBORCY SKARBOWEGO)

ZAŁĄCZNIK NR 13 ZAWIADOMIENIE O ZAJĘCIU PRAWA MAJĄTKOWEGO STANOWIĄCEGO WYNAGRODZENIE U DŁUŻNIKA ZAJĘTEJ WIERZYTELNOŚCI BĘDĄCEGO PRACODAWCĄ

ZAŁĄCZNIK NR 14 ODPOWIEDŹ NA ZAJĘCIE PRAWA MAJĄTKOWEGO STANOWIĄCEGO WYNAGRODZENIE U DŁUŻNIKA ZAJĘTEJ WIERZYTELNOŚCI BĘDĄCEGO PRACODAWCĄ

ZAŁĄCZNIK NR 15 ZAWIADOMIENIE O ZAJĘCIU PRAWA MAJĄTKOWEGO STANOWIĄCEGO WYNAGRODZENIE U DŁUŻNIKA ZAJĘTEJ WIERZYTELNOŚCI INNEGO NIŻ PRACODAWCA

ZAŁĄCZNIK NR 16 ODPOWIEDŹ NA ZAJĘCIE PRAWA MAJĄTKOWEGO STANOWIĄCEGO WYNAGRODZENIE U DŁUŻNIKA ZAJĘTEJ WIERZYTELNOŚCI INNEGO NIŻ PRACODAWCA

ZAŁĄCZNIK NR 17 PROTOKÓŁ Z PODJĘTYCH CZYNNOŚCI

VII. RYGORYSTYCZNE UPRAWNIENIA ORGANU EGZEKUCYJNEGO W ADMINISTRACJI

1. Policja, Straż Graniczna, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencja Wywiadu mogą być wezwane przez organ egzekucyjny w administracji lub egzekutora, nawet ustnie, gdy:
 - a) istnieje taka potrzeba – stan faktyczny tego wymaga,
 - b) wystąpił opór ze strony zobowiązanego, który uniemożliwia lub utrudnia egzekucję,
 - c) istnieje uzasadnione przypuszczenie, że taki opór nastąpi,
– z zastrzeżeniem, że wezwane organy nie mogą odmówić udzielenia pomocy.
2. W przypadku egzekucji należności pieniężnej lub wydania rzeczy, jeśli wymaga tego sytuacja, organ egzekucyjny w administracji może:
 - a) wydać zarządzenie otwarcia środków transportu, pomieszczeń, schowków zobowiązanego w celu ich przeszukania,
 - b) przeszukać je przez specjalnie do tego powołaną komisję, która spisuje protokół z wykonanych czynności oraz zabezpiecza środki transportu, pomieszczenia lub schowki podlegające przeszukaniu,
3. Ponadto egzekutor może:
 - a) przeszukać odzież na osobie zobowiązanego, jego teczki, walizy lub inne przedmioty, które ma przy sobie, albo jeżeli znajdują się poza mieszkaniem lub przedsiębiorstwem, ale po okazaniu pisemnego polecenia organu egzekucyjnego;
 - b) przeszukać odzież innej osoby, jej teczki, walizy lub inne przedmioty, jeśli zobowiązany oddał jej do ukrycia swoje przedmioty.

4. Przeszukanie rzeczy dokonywane jest zgodnie z celem tej czynności, z zachowaniem umiaru i poszanowania godności osób, których ta czynność dotyczy, oraz bez wyrządzania niepotrzebnych szkód i dolegliwości.
5. Jeżeli podczas przeszukania egzekutor natrafi na dokument opatrzony klauzulą tajności, odstępuje on od jego egzekucji.
6. Przeszukania rzeczy osoby obowiązanej do zachowania tajemnicy zawodowej dokonuje się w obecności przedstawiciela organizacji zawodowej, do której osoba ta przynależy.

Opracowanie: Irena Sobieska